Ч. 260. Неділя 9 грудня (26 надолиста) 1906 Рік XVI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за злоленєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ —·40
Поодиноке число 2 с

З почтовою пересилкою:
на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

Проґрама парляментарних праць. — З делеґаций. — Сполучені Держави і Японія. — Справа марокканьска.

Як довідує ся „Poln. Corresp.“ з правлячих кругів польского Кола, відбудуть ся повні засіданя австрийскої делеґациї в днях 13, 14 і 15 с. м. На тих засіданях буде вести ся дискусия над буджетом міністерства заграничних справ, відтак буде ухвалена провізория спільного буджету і полагоджена справа поликуваня австрийских міністрів на комісийні засіданя австрийскої делеґациї. Дальше довідує ся та сама часопись, що в часї дискусиї над буджетом міністерства заграничних справ забере голос предсідатель польского Кола п. Давид Абрагамович. — Дня 17 с. м. збере ся посольска палата у Відни і буде радити до дня 22 с. м., причім полагодить буджетову провізорию, предложенє о зелїзницях, а по можности також закон о управильненю платнї духовеньства. — Перше повне засіданє австрийскої делеґациї по новім році відбуде ся дня 2 січня 1907 по полудни. В рішаючих кругах будуть старати ся, аби покінчити делеґацийні працї найпізнїйше до дня 5 січня, а палата послів вібралась би відтак у Відни дня 8 січня.

На засіданю буджетової комісиї австрийскої делеґациї ухвалено на внесенє ґр. Клям-Мартініца запросити на понеділкове засіданє субкомітету міністрів торговлї і рільництва до дискусиї над справою достав для армії. З тої причини передано ту справу субкомітетови до справозданя і приступлено до дискусиї над окупацийним кредитом. П. міністер спільних фінансів др. Бурияи, відповідаючи на бесіду ріжних делеґатів, признав, що в Боснї єсть незгода віроісповідна, але заряд краю старає ся всіми силами злагодити єї. Орґанізация управи православної церкви вже переведена. Для такої самої орґанізациї магомеданьского віроісповіданя пороблено відповідні заходи. Однако видко слїди підбурюваня і то головно поза границею ріки Дріна. П. міністер заявив, що ряд віч, устроюваних в Сербії, єсть найлїпшою похвалою заряду краю, бо скоро деякі сербскі круги невдоволені з него, то найлїпше доказує, що поступ краю уважають они конкуренцию для своєї всесербскої роботи. Вкінци заявив п. Міністер, що не може подати точного реченця заведеня в окупованих краях репрезентацийного тіла, однако впевнював, що адміністрация не буде щадити заходів коло сотворення услівий тої інституциї в окупованих краях і що потреба законодатної інституциї не єсть там тепер така велика, як кажуть деякі делеґати. — По тій промові приймила комісия окупацийний кредит без зміни і на тім закрито засіданє.

Деякі часописи донесли, що між Сполученими Державами а Японією ведуть ся переговори в справі нового якогось торговельного договору. Супротив тих вістий доносять з Вашинґтону, що ніякі переговори не ведуть ся і після всякої імовірности в найблизших часах не будуть вести ся. Можливе єсть лиш то одно, що Японія з власного почину буде спиняти еміґрацию своїх робітників до Сполучених Держав, аби оминути всяких непорозумінь з американьскими властями, а натомість буде їх висилати до Кореї і Манджурії.

„Справа Марокка недостаточно полагоджена і незабаром може знов стати ся предметом клопотів політичного сьвіта“ — сказав п. Міністер заграничних справ бар. Еренталь в своїм делеґацийнім експозе. Вже в тій хвили, коли то наш п. Міністер заграничних справ говорив, марокканьска справа стала ся таким предметом. Марокканьский султан виїхав з Фезу і десь так скрив ся, що дипльомати не мають про него ніяких вістий. Претендент, єго свояк, вже панує в цїлій середній части краю; бандит Райсуля заволодів берегом від границь

---

16)

З подорожий по Австралії.

Після П. Беллярді'го, П. Фішера, дра Фікка і др. злaдив К. Вербенко.

(Дальше).

На місци розпочало ся пильне шуканє і копанє; то тут то там знайшов ся якийсь опаль і до кількох неділь мав кождий з копальників по кілька фунтів. Що правда, приходило під ту пору й богато не званих, але місця було богато і нікому й на думку не приходило їм боронити. Але між тими новими були й такі, що не конче подобали на справдешних дїґґерів; они через кілька днів нюхали всюди, а відтак щезли, та на жаль не завсїгди. Небавком вернули навіть назад в супроводі кількох урядників і з грамотою купна, в котрій було сказано, що правительство продало всї тоті простори новоутвореній „спілці для добуваня опалю“ — Opal mining company.

Ті, що перші відкрили опаль, клялп на чім сьвіт стоїть, але то не помогло нїчого; спілка взяла в посїданє свою власність, спровадила сотки копальників, на довгих рядах возів шатра, знаряди, гнуту бляху, провіянт і скоро як гриб по дощи виросло мале місто, в котрім число жителїв з кождим тиждем ставало більше. З першу були там, що правда, лиш самі копальники, але небавком появило ся й кількох спекулянтів гостинників і купців. Розрили землю вздовж і впоперек, як кому хотіло ся; спілка платила копальникам високу платню, але не бавком побачила, що поля якось дуже борзо перестали богато видавати. Робітники, що правда, все ще дуже пильно працювали, але не знаходили опалів, а коли які й знайшли, то були то куснї мутні, білі як молоко, без всякої вартости. Постановлено длятого побирати від кождого копальника 1 шілїнґ на тиждень, а за то міг він на площи 20 квадратових стіп шукати опалї на продаж для себе. В наслідок сеї постанови опалені поля зачали давати знову давні доходи, ба через якийсь час знаходили ся опалї в несподівано великій скількости, бо показали ся знову тоті, що їх робітники поховали були для себе.

Чутка про видобуті богатства розійшла ся борзо по сьвіті, громади авантурників всілякого рода напливали з кождим днем щораз більше; небавком в малім місточку серед піскової пустині, що складало ся з шатер і хат з гнутої бляхи, замешкало 4.000 „піонерів культури“ з цілого сьвіта, по найбільшій части англїйских підданих. Що серед тої збиранини з цілого сьвіта не могло обійти ся без спорів — річ ясна; щоби можна яко тако удержати спокій і порядок, назначено суботу на полагодженє всякого рода спорів. Копальникам опалів не треба було судиїв; они залагоджували свої поменші непорозуміня хоробро за помочию кулаків. Що суботи можна було длятого видїти, як 10 до 15 партий боксерів ставало до бійки перед великим кругом численної публики, а коли 2 досить набило ся, ставали знов найлїпшими приятелями, підчас коли тота борба заступала публиці театр, котрого тут не було.

Вартість знайдених опалів переходила небавком тисячі фунтів; місто дістало уряд повітний і красну назву „Вайт-Кліффс“ (White cliffs = білі скали), хоч тих гроха скал, положених недалеко міста, зовсїм невиглядали такі білі як алябастер, лиш були брудно сїрої краски, як звичайно звітрілий ґнайс і в инших сторонах. Банки закладали філії і робили добрі інтереси; шинків ставало щораз більше і робили дуже добрі інтереси, бо за найдешевший напиток, за склянку води, до котрої надушено соку з половини цитрини, платило ся 3 пенси (30 сотиків) а за кождий иньший напиток що найменше два рази тільки. Небавком понаходило богато купців, що купували опаль. Они поприходили по найбільшій части з благословенних сторін Німеччини, але з поколїня Юди: прийшов якийсь Леві, якийсь Моріц, Маєр та Рубінштайн. Мала буда з гнутої бляхи, на котрій з переду від сторони улиці висїла табличка з іменем властителя і многозначним словом „Opal buyer“ (опаль байер = закупник опалів), служила за льокаль для купна і продажі; там сиділи они як пауки в своїй сїти, з вагою і звінкою монетою, чекаючи на свою добичу. В суботу а особливо в неділю був час жнива, бо по найбільшій части в тих днях сходили ся копальники, щоби продати все, що через тиждень удало ся їм призбирати.

Не могло обійти ся без того, щоби при великій масї робітників не була вся земля зверха розрита довкола. Треба було взяти ся до глубокого копаня і змінити спосіб роботи. Поодинокі люди не могли вже нічого вдіяти; ставало по двох до спілки і збільшали також свій

Альжиру аж до Танґеру, котрого передмістя обсадило его войско, а правительство винесло ся з столиці і ніхто не знае, де оно тепер є. Доперва в середу телеґраф доніс, що міністер війни зібрав 1500 вояків і марширує з ними на Танґер, щоби там привернути лад. Одинока надія Европейців в тім, що ему то поведе ся. Як ні, то райсулїстя виріжуть Европейців, котрих дуже богато в тій торговельній столици Марокка. Щоби до різнї не допустити, іспаньскі і французскі кораблї, що стоять в порті, будуть мусїли висадити на берег свою обсаду, а то з конечности стане ся початком окупациї, факту дуже небезпечного, бо о скілько легко влїзти до краю, в котрім панують заворушеня, о стілько тяжко вилїзти з него, як раз тому, що панують заворушеня. Марокканьскі султани все тілько там дійстно панували, де сягав їх меч, всюди инде ґаздував, хто хотів. Все було множество претендентів і збунтованих кациків, але все-ж таки і султан істнував з своїм правительством. А тепер ніхто не знае, де є султан, де є правительство і що з ними стало ся. Чужі войска, котрі схочуть уступити з краю, мусять комусь передати власть, дипльоматия мусить передтим зробити з кимсь угоду, списати якийсь акт і щось запевнити Европейцям. Тепер в Марокку нема нікого, з ким можна би то зробити, а магомеданьский фанатизм так там розгорів ся, що ніхто не хоче переговорювати з европейскими наїздниками, бо від разу стратив би популярність, або й заплатив би за се своєю головою. Франция і Іспанія ще не рішили ся інтервеніювати, бо боять ся, що в такім случаю і Німеччина заокупує кусень марокканьскої землї.

Новинки.

Львів, дня 8-го грудня 1906

— **Іменованя.** Президия кравої Дирекциї скарбу іменувала старшого официяла митового Ів. Пальмі касиєром митовим; официялів митових: Арнольда Маіра і Рудольфа Ґоберсторфера старшими официялами митовими; асистентів митових: Роберта Гіну і Ант. Свободу официялами митовими; наконець провізоричного асистента митового Франца Адамуса і практиканта митового Здислава Купа асистентами митовими.

— **В справі заснованя ґімназії в Жовкві** була в сих днях у п. Намістника гр. Потоцкого депутация тамошної громадскої ради під проводом бурмістра п. Шайбаля. П. Намістник обіцяв піддержати то домагане, не роблячи однако надії, щоби згадана школа могла бути введена в житє раньше як 1908/9 шкільного року, без огляду на предложені з боку громади материяльні престациї.

— **Імматрикуляция** студентів на львівскім університеті відбуде ся в днях 15, 17 і 18 с. м. в університетскій авли, а именно в такім порядку: Богословів і медиків дня 15-го с. м. о 4 ій год. по полудни; правників з назвисками о початкових буквах від А до Л включно (лат. азб.) дня 17 с. м. о 11 год. перед полуднем, а прочих правників того самого дня о 4 год по пол.; слухачів фільософії з назвисками о початкових буквах від А до Л (включно) дня 18 с. м. о 11 год., а прочих слухачів фільософії того самого дня о 4 год. по полудни.

— **Нещаслива пригода.** З Ходорова доносять про таку слїдуючу пригоду, яка стала ся там дня 5 с. м. підчас похорону матери тамошного пароха і декана Клецана: Коли похорон доходив вже до кладовища, бігло попереду богато хлопців, щоби чим борше станути над могилою. Один з них, син муляря, 15-лїтний хлопець, переголивши других, станув коло надписованого вже часом памятника і чи щось робив коло него, чи не хотячи рушив ним, досить, що верхна часть памятника з хрестом упала на хлопця і вдарила его в голову в сам живчик так нещасливо, що хлопець погиб на місци.

— **Зима** загостила у нас вже на добре. Вчера через цїлий день падав у Львові сніг, але воздух був ще досить теплий, аж нинї над раном потис перший мороз, а термометр показав 12 і пів степеня визше нулї. Як на перший початок то зима забрала ся до нас від разу дуже остро.

— **Дрібні вісти.** В Станиславові на ґрунтах спаленого млина при ул. Третого Мая, котрі закупив Преосьв. еп. Хомишин за 100.000 К, стане нова руска церква. — З касарні 80 пп. у Львові втекли онегди рядовий Василь Процик і резервіст Мариян Фильцель. — 100 корон нагороди тому, хто здибле і притримае 12-лїтного, глухонїмого хлопця, білявого, круглого лиця і сивих очий, котрий ще в серпни с. р. зблудив з дороги й доси не вернув. Донести треба Петрови Кузьмі в Скваряві, почта в місци. — Властителем брилянтів, котрі вкрав почтовий возьний Кушик, есть, як показало слїдство, Адольф Краве, ювілер з Відня, котрий надав був 10 брилянтів і заасекурував їх значно висше, як були варті. Сім брилянтів знайшло ся у Кушика, а де поділи ся 3 прочі, не знати.

— **Подорож в куфрі.** Якось недавно тому надано в Москві на фрахт баґажовий до Харкова валїзку, заасекуровану на 5 тисячів рублїв. В Харкові побачили у валїзці діри позашивані шнурком і набрали підозріня а коли отворили валїзку, знайшли в ній замість цінних річий кілька вязанок моркви. Слїдство не могло викрити нічого і заряд зелїзниці був вже приготовлений на заплату відшкодованя, коли в тім самім часї в Орели вийшла на верх инша справа. Там до одного з готелів заїхала якась дама з величезним куфром з написию на нім „осторожно". Паспорт тої дами не був в порядку і полїциян для вияснення справи зайшов до еї комнати. В комнатї крім дами не було нікого. Полїциян вже був вийшов, але за дверми щось собі пригадав і вернув ся знову. Тепер застав він в комнатї якогось пана. Звідки він тут параз взяв ся, коли дверми ніхто не входив? Полїциян зробив тодї ревізию і показало ся, що той пан їздив замкнений в куфрі, прилагодженім так, що він там міг і вигідно спати і їсти, мав навіть горівку і всілякі злодійскі знаряди при собі. Він то в дорозі у возі баґажовім вилїз в ночи і покраяв згадану валїзку, щоби відтак взяти за ню 5000 рублїв асекурациї.

— **Самоубийство в цїсарскій палатї.** З Відня доносять: Оногди в ночи стрілив до себе в цїсарскім замку з револьвера в намірі самоубийчім якийсь Йосиф Пельц і зранив ся тяжко. Самоубийника, котрий день перед тим приїхав був з Моравии, відставлено до шпиталю, де він заявив, що до того кроку спонукала его нужда.

Телеґрами.

Відень 8 грудня. Poln. Corr. доносить, що Є. Е. п. Намістник ґр. Потоцкий і Маршалок краєвий Є. Е. ґр. Бадені виїхали до Будапешту і будуть у Є. Вел. Цїсаря на авдиенциї.

Будапешт 8 грудня. Войскова комісия угорскої Делеґациї приняла звичайний і надзвичайний буджет войсковий.

Петербург 8 грудня. (П.А.) Ґр. Вітте був вчера з нагоди повороту із заграниці на авдиенциї у царя. В виду всіляких чуток, ширених в ґазетах, стверджуе петербурґска аґентия телеґрафічна, що Вітте виключно лиш з причини свого стану здоровля не міг доси бути на авдиенциї у царя.

капітал оборотовий. Самими лопатами і мотиками не можна було нічого вдіяти, треба було винди і грубої линви та кілька кіблів ушитих з волової шкіри; тоті предмети, як і потрібні джаґани, лопати та зелїзні дручки коштовали кожду спілку яких 5 фунтів (120 К). При помочи тих знарядів розпочинало ся глубоке копане в той спосіб, що насамперед роблено великий закіп просто з гори в долину, а коли при тім показали ся слїди опалю, то їдучи за тими слїдами копано на боки підземні штольні. По найбільшій части знаходила ся верства опалю, правда що лиш місцями, в глубинї яких 4 до 5 а друга в глубинї 8 до 10 метрів під верхнею землї.

Робота вела ся та й веде ся ще й нинї в той спосіб, що в глубинї один чоловік копае і вибирае землю та насипуе до кіблів, підчас коли его товариш витягае тоті кіблї за помочию винди і висипае з них видобуту землю з боку коло закопу. Так робить ся довкола закопу на горі стіжок висипаного материялу; чим більший він робить ся, тим більше треба підносити винду в той спосіб, що підкладае ся під неї клеци. В копальнях, в котрих при копаню закопу не показують ся слїди опалю, не копають вже штольні на боки, лиш звичайно покидають їх а зачинають роботу деинде. Нинї єсть Вайт Кліффе обведене довкола тисячами величезних кертичин, поміж котрими ледви що можна перейти вузкими стежками; більша часть з них вже давно вибрана і опустїла, але многі сотки суть ще й нинї в руху а майже що місяця викопують нові закопи.

Копальник опалю заробляе взагалї, хоч би й не мав великого щастя, пересїчно по 10 фунтів (240 К) місячно. Правда, що той дорогий камінь знаходить ся дуже неправильно; робітник мусить иноді копати й 2 або 3 неділї і не знайде хочби лиш найменшої скалочки опалю, але коли надибле де так зване гніздо, то заробить в однім дни що найменше яких 50 до 60 фунтів (1200 до 1440 К.). Але знаходять ся, хоч правда, що рідко, и такі гнїзда, що мають вартість по 500 до 1000 фунтів і неодин робітник, що прийшов до Вайт Кліффе з кількома золотими в кишени, став тут чоловіком зажиточним, ба й богачем. Але значна більшість людий позістае бідна, мимо доброго заробку, бо по щасливім дни, котрий приніс цїлий міх гроший, зачинае особливо анґлїйский робітник в той спосіб відпочивати, що волочить ся від шинку до шинку і за страшно погану паруху сипле гроші цїлими жменями, гостить кождого, хто хоче пити на его рахунок, все одно, чи то який знакомий чи не знакомий. Ще до заходу сонця далеко, а він лежить вже десь запитий як труп а на другий день зачинае ту саму роботу, аж наконець всї гроші пішли до чорта, се-б то до кишенї шинкаря і він мусить брати ся на ново до копаня і викиданя землї.

Опаль єсть то камінь того рода, що кремінь і здае ся, що то була колись гижковата кремінна маса, котра виповняла в земли всїлякі розколини і шпари а відтак ствердла і набрала того свойства, що мінить ся всїлякими красками: жовтою, зеленою, червоною, синьою і т. д. Коло Вайт Кліффе знаходить ся опаль в земли жилами грубими на кілька мілїметрів, иноді так тонкими як папір а рідко коли грубими на кілька центиметрів. Єсть кілька родів опалів: Кашольонґ, білий як молоко, сьвітить ся як перловина а мінить ся сірою, жовтою, червоною краскою; він знаходить ся найбільше в Ісляндиї і в краю Калмуків і длятого звуть его також калмуцким ахатом. — Огнистий опаль, з Мехіко гіяцинтово червоний карміновий або зеленавий. — Благородний опаль найкрасший і найдорожший зі всїх, чистий як вода, сьвітить ся сильно, мінить ся жовтаво, синяво, червонаво і зелено. Найкрасші знаходять ся коло Червениці недалеко Пряшова на Угорщинї а також і в Австралиї. — Простий опаль, білий як молоко, мінить ся всїляко. Бувають також опалї, що мають вид дерева, скальок, зубів і т. п.

Опалів уживають до перстенів і всїляких окрас на голову й шию, до викладаних робіт, на табакерки і т. п. Австральскі опалї ідуть головно до Америки і Анґлиї, де за них так платять, як би в Европі не заплатили, бо тут брак знатоків. Впрочім опаль не лиш не був в модї, але его уважали навіть за камінь, котрий нещастє приносить. Аж від коли в Австралиї відкрито великі поклади опалю, увійшов він знову в моду і став ся одним із жерел австральского богатства. (Дальше буде).

Льондон 8 грудня. До „Times“ доносять з Токіо, що правительство япаньске постановило скріпити свою чинну армію до 750.000 мужа.

Іркутск 8 грудня. Минувшої почи вкрадено груду золота варгости 70.000 рублів з тутешної ляборатори для топленя золота. Злодії дістали ся до ляборатори через підземний коритар.

Господарство, гігієна, вихованє.

Рільничо-економічні виклади для сьвящеників.

Під покровом Є. Е. Впреосьв. Митрополита Андрея гр. Шептицкого, заходом товариства „Сільский Господар“ у Львові, відбуде ся у Львові другий цикль рільничо-економічних викладів.

Виклади, що обнимуть найважнійші економічно-господарскі питаня, будуть вести ся в двох напрямах: а) справи суспільно-економічні і б) найважнійші справи сільского господарства з увзглядненєм дрібних господарств.

Проґрама викладів:

I. Виклади в обсягу справ суспільно-економічних:

1. Спілка позичок і ощадностий системи Райфайзена і спілки оперті на статутах „Краєвого Союза кредитового“, *О. Савич*, ревізор краєвого „Союза кредитового“.
2. Орґанізация крамниць, *І. Петрушевич* і о. *А. Пеленьский*.
3. Рентові оселі, др. *В. Загайкевич*.
4. Меліорацийні спілки, інжинір краєвого Видїлу *А. Корнелля*.
5. Молочарскі спілки, о. *О. Нижанковский*.

II. Виклади обнимаючі найважнійші справи господарства сільского:

1. Управа сіножатий і пасовиск, інспектор о. *А. Глодзиньский*.
2. Годівля дробу, (звіт з наукової подорожи), проф. о. *І. Раковский*.

Час, призначений на виклади, буде використаний в той спосіб, що по кождім викладі відбуде ся дискусия на тему виголошеного викладу. Видїл товариства „Сільский Господар“ просить проте сподіваних участників, щоб до дискусиї, які вже в першім циклю відбувших ся викладів оказали ся вельми поучаючими, зволили зібрати найбільше материялу, входячого в обсяг оголошених викладів, а тоді дискусиї станутъ найціннійшим доповненєм викладів.

Виклади відбудуть ся в днях 26, 27 і 28 грудня с. р. Початок о годині 9-ій дня 26-го грудня.

Виклади будуть безплатні, поміщенє дістануть всі сьвященики безплатно в рускій духовній семинариї — де будуть відбувати ся виклади. Зголошеня приймає товариство „Сільский Господар“ у Львові, Ринок ч. 10. Листа зголошень замкне ся перед викладами дня 23 грудня. Участь в викладах можуть брати сьвященики зі всїх трох диєцезий, а яко гості всї ті особи, що занимають ся справами економічно-господарскими.

Товариство „Сільский Господар“ у Львові, заохочене успіхом першого циклю відбувших ся у вересни року 1904 викладів, в яких брало участь 72 участників, надїє ся, що, при змагаючім ся економічно-господарскім руху і сей другий цикль викладів заінтересує найширші круги нашого сьвященьства і абере як найбільше участників до взаїмної науки та виміни гадок в справах економічно-рільничих.

Як поправляти землю.

(II.) Як вже попереду було сказано, може поправа землї бути двояка: або т. зв. зверхна, коли поправляємо лиш само місце, щоби єго зробити догіднїм під управу, або внутрішна поправа, коли приготовленому вже до управи ґрунтови додаємо або збільшаємо єго родючу силу. Поговоримо тут насамперед о першім способі:

Зверхна поправа землї може мати на цілі або приготовити зовсїм новий, ще неуживаний ґрунт під управу, або поправити місця на вже уживаним. Неуживані під управу ґрунти можуть бути або такі, на котрих ростуть ліси, або де знаходять ся стави і озера, де суть степи, сіножати або пасовиска. Поменші господарі у нас нинї хиба лиш дуже рідко знаходять ся в тім положеню, що мусїли би ліс корчувати; ставів наші господарі також не мають та й степів у нас вже нема, отже о тім нема потреби тут говорити. Остають ся лиш пасовиска і сіножати, котрі поменші господарі змушені иноді переміняти на рілю. В декотрих наших громадах суть так великі пасовиска, що навіть не зле було би їх зменшити і ужити під управу. Отже коли розходить ся о то, щоби з пасовиска або сіножати зробити рілю, то передовсїм треба знищити на тім ґрунті дерно, значить ся ту верхну часть землї, в котрій сидять корінці трави посплітані з собою так, що творять майже єдну склобучену масу, котра дає ся відривати спорими кусями від спідної верстви. Ту верхну часть землї розорює ся сильним плугом з довгою полицею, щоби она добре відкладала дерно травою на спід і тим прискорювала єї перегниванє. Корінє обернене на верх треба опісля по кілька разів стягати боронами. Коли земля дуже тверда, то найлїпше єї рискалем скопати. Розорану землю гноїть ся обірником і вапном, щоби трава борше перегнила, а відтак сіє ся жито, овес або садить ся буряки. Скоро корінє трави дуже поспліїтане, коли земля вохка і місце таке, що вода може легко підмагати, то приорюванє тут не богато поможе: дерно найлїпше спалити, о чім пізнїйше буде бесіда.

Важнійшою серед наших обставин єсть поправа готового вже місця під управу. Неодин з наших господарів стояв би собі далеко лїпше, коли би памятав на сего рода поправу свого ґрунту. Поправа місця під управу може мати на цїли: 1) Можливо як найбільше збільшенє управної землї через використанє всяких неужитків; — 2) зміж або комасацию ґрунту; — 3) осушенє ґрунту за помочию гатий, спустів і дренів; — 4) очищенє ґрунту з каміня; — 5) спинюванє надунів піскових; — 6) паленє ґрунту; — 7) намулюванє землї; — 8) вирівнюванє землї; — 9) обсаджуванє ґрунту деревами, корчами й живоплотами.

Використанє неужитків. По правді сказавши нема, чи радше не повинно бути неужитків, бо кождий кусник землї, який би й не був, дасть ся з'ужиткувати в сякий або такий спосіб. Правда, що над неодним неужитком треба би добре й довго попрацювати, щоби єго зробити ужиточним; але кілько то єсть по наших селах і містах таких неужитків, котрі аж просять ся, щоби їх ужити? Занадто великі подвіря перед хатою, великі місця попід плоти зарослі буряпами, місця серед ціль або городів зарослі базником, котрий забобонність нашого народу не дає викорчувати, боячи ся, щоби комусь не покрутило рук та ніг, бо се корч, на котрім Юда Іскаріот повісив ся! Богато невеличких горбів стоїть пусткою, калабанї серед села не висихають, бо нікому не хоче ся води спустити і зробити місце ужиточним під управу. Так само буває й в поли а нікому й на гадку не приходить збільшити свій ґрунт прилученєм до него неужитку. Зато в'орює ся один другому в межу, щоби відтак з того була колотнеча і процеси.

До поправи місця під управу може дуже богато причинити ся й зміж або комасация, котра злучує розкинені ґрунти в одну межу. Тепер можна у нас переводити зміж і з того повинні користати всї наші громади о скілько то лиш дасть ся. При зміжу злучують разом иноді дуже неоднакові ґрунти і длятого треба уміти поправити їх відповідною господаркою.

Дещо про утрату молока у коров.

Причиною утрати молока у коров може бути якась із слідуючих недуг: 1) Жовте запаленє вимени. Єсть то найнебезпечнїйша хороба, котра якраз находить на найлїпші корови. Причиною єї єсть рід грибка (бактерий, Streptococcus), котрий єсть заразливий і може ще й другі корови заразити. На ту хоробу ліку нема. При жовтім запаленю молоко щезає дуже значно а по корові не видко, щоби она була хора. Молоко буває зразу водинисте, пізнїйше стає жовтаве, показує жовті плями, і тягне ся а в смаку єсть недобре. Хороба та нападає звичайно на одну четвертину вимени а відтак переносить ся і на ціле і вимя схне (стає менше). — 2) Може бути катар вимени а вимя тогди противно до тамтої хороби пухне. Коли катар єсть острий, то вимя ціле пухне, колиж ні, то пухне, лиш поволи, десь в однім місци. Корова їсть і пє і здає ся бути зовсїм здорова. — 3) Наконець може бути запаленє вимени; корова має горячку, не хоче їсти, вимя спухне. Хороба ся дасть ся вилїчити, але часом одна часть вимени лишає ся тверда або нидіє або оно знов стає зовсїм здорове. — 4) Наконець може бути пухлина вимени, як то часто буває більше менше у кождої корови по отеленю. Яка хороба єсть у корови, годі господарени відразу знати і давати якусь раду; длятого найлїпше завізвати ветеринаря і єго поспитати. Однак буває часто, що причиною утрати молока не єсть якась впадаюча в очи хороба, лиш якась хвилева нестравність в наслідок занечищеня або ослабленя жолудка, тоді треба давати корові через 3 дні натще по 133 і одній третині ґрама ґлявберської соли, розпущеної у воді, а відтак через 10—12 днів слідуючого ліку: 200 ґр. рашпильованої дубової кори, 200 ґр. потовченого кмепу і 266 і дві третини ґрама потовченого червоного корінє ґенцияни. Тогу мішанину треба розділити на 24 частий і давати по 1 в пів літрі води.

— **Ціна збіжа у Львові дня 7 грудня**: Ціна в коронах за 50 кільо у Львові — Пшениця 7·70 до 7·90; жито 5·85 до 6·05; овес 6·90 до 7·10; ячмінь пашний 6·30 до 6·60; ячмінь броварний 7·— до 7·60; ріпак —·— до —·—; льнянка —·— до —·—; горох до варення 8·50 до 9·50; вика 5·60 до 5·80; бобик 6·— до 6·20; гречка —·— до —·—; кукурудза стара —·— до —·—; хміль за 56 кільо —·— до —·—; конюшина червона 50·— до 60·—; конюшина біла 30·— до 45·—; конюшина шведска 60·— до 70·—; тимотка 21·— до 25·—.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

ОГОЛОШЕНЯ.

З друкарні В. Лозиньского, під зарядом І. Недопада. (Телефона ч. 527).